

37. Шел трамвай девятый номер (2003). TV Rip (Степан Коваль)
// <http://torrents.ru/forum/viewtopic.php?t=357009>.
38. <http://old.kinokolo.ua/cyclopedia/person.php/724>.
39. Дещо про культурний капітал України // Кінотеатр. – 2008. – № 4
// http://www.htm.ukma.kiev.ua/show_magazine.php?id=34.
40. Державний реєстр телерадіоорганізацій України (на 1 липня 2008)
// http://www.nrada.gov.ua/documents/reestr_1.07.2008.
41. <http://www.inter.ua/ua/news/2007/36/2159.html>.
42. <http://news.ag.com.ua/news-28233.html>.
43. <http://www.kmu.gov.ua/sport/control/uk/publish/a>.
44. <http://www.profootball.com.ua/2002/11/06/dinamo>.
45. <http://www.bubka.openua.net/bio.php>.
46. http://presscenter.ukrinform.ua/vip_galery.php?photo_id=193.
47. <http://www.klichko.com>.
48. <http://ashevchenko.kiev.ua/biography>.
49. Закон УРСР «Про свободу совісті та релігійних організацій» // ВВР. – 1991. – № 25. – Ст. 284.

Summary

The article deals with the culture in the independent Ukrainian state in 1991-2008. The analysis of the state and development of the culture is given in the article. The main attention is drawn to the phenomena and processes taking place in the fields of education, science, literature, art, publishing and sport.

С. Ю. Левченко

“ВИБОРЧІ” МАНІПУЛЯЦІЇ В ЗМІ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ НАПРИКІНЦІ 2008 РОКУ

Маніпуляційні прийоми, які використовують запорізькі журналісти, ще не стали об'єктом досліджень у науковій літературі. Ця стаття є першою спробою визначити основні аспекти маніпуляційного впливу, які використовуються в політичних матеріалах місцевими часописами.

Інформованість громадян прямо залежить від того, як, з якими цілями й за якими критеріями підбирається інформація, наскільки глибоко вона відбиває реальні факти після її відображення в газетах.

Мета дослідження – простежити роль маніпулювання, зокрема політичного, що здійснюється через комунікативний канал преси.

Основним матеріалом, за допомогою якого ЗМІ здійснюють маніпулювання, є, звичайно, інформація, а точніше, керування нею. Як відомо, політична маніпуляція – це сукупність прийомів, методів, способів, процедур, які використовують суб'єкти політичної діяльності (особистості, політичні, суспільні групи, політичні партії, громадські об'єднання, групи тиску тощо), впливаючи на свідомість або підсвідомість масової аудиторії [1, с.298-299].

Виходячи із журналістської етики, на основі проведених досліджень і вивчення джерел з даної проблематики, виділяємо такі види маніпуляції, як **умисна** та **неумисна**.

Умисна маніпуляція – створення матеріалу з метою впливу на свідомість реципієнта шляхом зміни його суджень щодо певних фактів, подій, явищ, особистостей тощо – формування громадської думки за принципом: стимул – реакція.

Неумисна маніпуляція – констатація фактів, подій, явищ тощо, вдаючись до їх однобічного аналізу, не маючи наміру вплинути на свідомість читача.

Головною політичною подією, від якої йде відлік в дослідженні є Указ Президента України № 911 “Про дострокове припинення повноважень Верховної Ради України VI скликання та призначення позачергових виборів” від 9 жовтня 2008 року. Згідно з цим документом вибори мали б відбутися 7 грудня 2008 року.

Запорізькі газети, які вийшли протягом кількох днів після офіційного оголошення дати позачергових виборів до Парламенту, більшу увагу приділили **причинам** такого рішення Президента України. Усі друковані ЗМІ, які ми досліджували, певним чином прореагували на дію В. Ющенка щодо припинення повноважень ВР VI скликання. Аналізували та інтерпретували вищезгаданий документ 16 газет.

Найбільше публікацій (4) було у газеті “Позиція” [2; 3; 4], інформаційному органі Партії регіонів. Найменше тема виборів цікавила журналістів “Запорізької правди” [5, с.2], також контрольованій більшістю ПР в обласній раді, яка присвятила цій темі лише одну замітку. Власне Указ Президента надрукували лише 2 запорізьких часописи: “Запорізька Січ” [6, с.1], засновник

та видавець міська рада, та “Верже”, засновником якої є міська громадська організація “Гласність” [7, с.2].

Більше уваги місцеві журналісти приділили відвідинам В. Ющенком Запорізького краю. В усіх вісімнадцятих друкованих ЗМІ присутні повідомлення, а подекуди аналітичні статті та фоторепортажі.

Аналіз якісних аспектів матеріалів розглядається, беручи за основу стандарти, які склалися у вітчизняній журналістиці, та які характеризують професійний журналістський твір. Так, київський журналіст В. Золотарьов вважає, що “потрібно відрізняти жанри журналістики, адже у кожного з них свої критерії” [8, с.9].

Аналізуючи запорізькі друковані ЗМІ слід зазначити, що лише публікації “Запорізької правди” відповідали жанровим вимогам та критеріям, зокрема інформаційного жанру замітки. Це дає підстави стверджувати, що використання та поєднання багатьох елементів різних ознак жанрів в одному тексті (інформаційного, аналітичного, художньо-публіцистичного) призвело до жанрової дифузії.

Зважаючи на те, що наше дослідження стосується політичної тематики, то в журналістському тексті має бути викладена повнота та різноманіття фактів, суті події, наявність усіх точок зору, що є підґрунтям полеміки.

Наявні публікації дозволяють дійти до висновку, що їхні автори під час написання матеріалів не використовують загальноприйняті вимоги якості. На заміну класичним вимогам прийшли нові “стандарти”, які останніми роками застосовуються все ширше. Такої думки й Президент Академії української преси В. Іванов, який стверджує: “Стандартом стало використання конкретних маніпуляційних технологій, щоб відповідним чином вплинути на аудиторію... Преса завжди має бути в конструктивній опозиції до влади, тобто підтримувати її позитивні кроки і різко критикувати все, що влада робить неправильно... це хвороба нашої преси. Преса дозволяє використовувати себе як інструмент політичного впливу чи сама робить себе інструментом такого впливу” [8, с.10].

Публікації не надають повної об’єктивності подій державного значення, в яких задіяні високі ешалони влади: Кабінет Міністрів України, Верховна Рада України, Секретаріат Президента України. ЗМІ або критикують, або підкреслюють позитиви у роботі цих органів. Ситуація вимагає від журналістів об’єктивності та правдивості подачі матеріалу широкому загалу читачів.

Тема позачергових виборів висвітлена по-різному в залежності від точки зору та позиції засновника або власника (спонсора) видання (“Позиція”, “Істеблішмент”, “Батьківщина”). На позиціях “власних міркувань” залишилися й офіційні джерела Запорізької обласної ради (“Запорізька правда”) та Запорізької міської ради (“Запорізька Січ”, “Перекур”).

Отже, спробуємо прокоментувати подачу матеріалів про оголошені позачергові вибори до Верховної Ради в період з 16 по 23 жовтня 2008 року за трьома головними темами:

загальна політична ситуація в Україні;

приїзд Президента України В. Ющенка до Запоріжжя;

проведення виборних конференцій обласних організацій політичних партій: “Наша Україна”, Партія регіонів, “Народна самооборона”, УСДП.

Деякі запорізькі часописи інформацію щодо “виборів-2008”, яка здатна чинити певний вплив на масову свідомість, а відтак має маніпуляційний характер, подають однобічно, автори матеріалів додають власні домисли й коментарі, вдаються до критики.

Найрозповсюдженішим прийомом впливу на читача є **однобічна подача інформації**. При постановці та вирішенні проблеми журналісти нерідко враховують одну точку зору, викладаючи її в матеріалі. Через це реципієнт потрапляє в тенети ненавмисної авторської маніпуляції.

Обласна газета “Индустриальное Запорожье-Панорама” (тираж 21050 екземплярів) подібним способом в матеріалі “Консолидация нужна не ради выборов, а ради спасения экономики” подає інтерв’ю депутата Запорізької міської ради від БЮТ С. Пшигоцького: “Выход из экономического кризиса очевиден – консолидация усилий Президента, парламента и Кабинета министров вокруг решения насущных задач. Нельзя допускать сейчас проведение досрочных парламентских выборов. Рекомендую Виктору Андреевичу спуститься с небес на землю и заняться конкретными делами по спасению украинской экономики” [9, с.2].

Видання “Запорізька Січ”, яке виходить двічі на тиждень загальним тиражем 58 300 екземплярів, належить місцевій раді. На її стрінках Л. Романовичов в матеріалі “У нас, на щастя, не Америка...” з неприхованим ентузіазмом вдається до умисного маніпуляційного впливу, пред’явивши власні позиції та критику на адресу Уряду: “...народні депутати від БЮТ так знатно попрацювали, що прем’єр Юлія Тимошенко змушена була у неділю сказати телеглядачам наступне: “Можливо у цій ситуації наші депутати вели себе надто рішуче у судах та Центральній виборчій комісії. Я вибачаюся за це перед вами. Але, повірте, вони мали підстави діяти саме так, тому що знають той масштаб загроз, котрі викликають кризу в Україні”. Перекладаємо, що

власне було сказано, доступною мовою. По-перше, хай живе революційна доцільність імені товаришів Троцького і Леніна! Дії, за які у нас простому смертному, а в інших країнах й усім світять мінімальні десять років (бо статей Кримінального Кодексу, наприклад, під час класичного рейдерського набігу на суд можна націпляти віз і “кравчучку”), називаються “надто рішучими”. І по-друге, виявляється все ж існують загрози Україні, які й викликають кризу.

Хоча... Ось ще одна цитата з недільного телезвернення Юлії Володимирівни: “Мінімальні наслідки кризи, які сьогодні є в країні – прямий результат непомітної, але адекватної роботи уряду... Саме тому у нас, на відміну від інших країн, росте економіка, неймовірними зусиллями стримується інфляція, вдвічі скорочено імпорт для підтримки національного виробника та гривні, виконується бездефіцитний бюджет” [10, с.3].

Журналістам як творчим особистостям важко утриматися від своїх суджень при написанні тексту, це до речі підтверджує і вищезгаданий матеріал. Тому автори часто виходять за рамки сталих норм, додаючи **власні критичні коментарі**. Маємо константувати, що з’ясувати, який вид маніпуляції використано, неможливо.

Яскравий приклад подає щотижнева суспільно-політична газета “Позиция” тиражем 18 200 екземплярів, орган Запорізького обласного осередку Партії регіонів. Під заголовком “Адреналин от Президента, или балансировка на лезвии ножа”: “Умение красиво и технично “спрыгнуть” с любой неудобной темы всегда почиталось в среде украинских [наче автор не українець, – С.Л.] политиков за высший пилотаж. Даже если какой государственный муж сначала “сморозил”, а потом еще и подписался под заведомо отъявленной глупостью, он обязан либо с честью выпутаться из положения, либо окутать ляпнутую билеберду заботами о горькой судьбинушке дуржавы. Вспомните, сколько раз не далее, чем в прошлом году Президент переносил дату внеочередных выборов в парламент? Со счету все сбивались, ставки делали на продолжение или сворачивание “указанной терапии” и что? Пришла новая политическая осень, – нате вам в зубы еще пару поводов нервного хихиканья: сначала о назначении, а затем и о прогнозированном переносе досрочных выборов. К тому же, вездесущий БЮТ инициативу президентскую не просто охаял, но и без устали чинил ей перепоны на всех уровнях. Понять, что идею безжалостно зарубили на корню, Виктору Ющенко было не сложно. А посему, прикрывшись необходимостью, принять” [11, с.3].

Поширенням явищем у роботі запорізьких журналістів є **вибіркова увага до фактів**, яка також “співпрацює” з критикою. Через це матеріал втрачає цілісність. Читачеві важко поєднати причинно-наслідкові зв’язки. У цьому випадку автор вдається до умисної маніпуляції.

Так, “Искра” під заголовком “Кто будет?” пише: “Виктор Ющенко – бре... в смысле неправдивец, коих свет не видывал: на прошлой неделе по ходу своего визита в Запорожье господин Президент обещал нам миллиард гривен на строительство мостов. Соврал. Мало того, что миллиарда не будет, так еще забрали те деньги, которые должны были “зайти” до конца года текущего. Откуда у Ющенко вообще рейтинг?”. [12, с.8].

У деяких виданнях журналісти **супроводжують матеріал заголовком, що не відповідає змісту**. Характер маніпуляції визначити важко.

Розглянемо в тижневику “Белая стрела” замітку “Об указах, технологиях, Блоке Ющенко, Балогі и Филадельфии, цене законов, продажности выборов и претендентах на пост Президента”. У заголовку-“вішалці” перераховані питання, які розглядалися на партійній конференції “Народної самооборони”, а от в самому матеріалі ці питання навіть не згадуються.

“В пятницу в Запорожье провела свою конференцию партия “Вперед Украина!”, в состав которой входят все члены украинской общественной организации “Антикриминальный выбор” и всеукраинского общественного движения “Народная самооборона”, действующие под эгидой министра внутренних дел Юрия Луценко.

В работе конференции принял участие и заместитель главы партии Сергей Луценко – брат министра МВД. В своем выступлении он рассказал:

– Я думаю, что указ Президента был далеко не последний. Для начала – нет бюджета. Мне кажется, он будет подписывать и отменять указы, и это приведет к тому, что внеочередные выборы в Раду пройдут к примеру, 28 декабря или в начале января.

– Не наша война идет на сегодняшний день. Это война троих: Тимошенко, Ющенко и Януковича. Двое, как минимум, заканчивают вою политическую карьеру” [13, с.3].

Характерними для запорізької преси є і фотопублікації. Таким чином, використовується **зображальна маніпуляція**.

Спецвипуск газети “Белая стрела” від 23 жовтня 2008 року, присвячений приїзду Президента України Віктора Ющенка до Запоріжжя. Фоторепортажі, розміщені на всіх 16 сторінках газети демонструють читачеві, де саме побував Президент. Він відвідав славетний острів Хортиця, кінний театр. Особливо В. Ющенко цікавився технологією плетіння парканів XVI століття на території Запорізької Січі.

Більшість засобів масової інформації коментували приїзд Президента України до Запоріжжя, але вищезазначений часопис фоторепортажами повідомляє про це вже вдруге. Світлини однорідні, “героїчно” сповіщають про туристичні маршрути Президента в той час, коли його терпляче очікують керівники “проблемних” металургійних підприємств.

Умисно впливаючи на свідомість аудиторії обласна щотижнева газета “Горожанин”, тиражем 15 100 екземплярів у замітці “Выборы и кризис или консолидация” розповсюдила інформацію: “Но во время своей рабочей поездки в Запорожскую область Виктор Андреевич проигнорировал встречи с трудовыми коллективами и руководителями горно-металлургических предприятий Украины” [14, с.3].

Маніпуляційні прийоми розрізняються за силою впливу, але їх поєднує одне: вони спрямовані на створення певного емоційно-психологічного настрою в аудиторії.

Форпост Блоку Юлії Тимошенко тижневик “Батьківщина”, тираж якої 9 800 екземплярів, найчастіше використовує так звану **“спіраль замовчування”**. Дії Президента України, його Секретаріату, політичних опонентів оцінюються суб’єктивно, але критика на їхню адресу хоч і відкритого умисного характеру, все ж помірно “джентельменська”.

Це наглядно прослідковується у матеріалі під заголовком “Не нужно ставить опыты над народом!”: “И среди этих президентских деклараций, среди требований к правительству немедленно выделить деньги на проведение избирательной кампании, как-то потерялся неинтересный для Ющенко вопрос: сможет ли украинская экономика противостоять надвигающемуся кризису? ...созданный Ющенко политический коллапс отбросит Украину далеко назад на непростом пути в Европу” [15, с.2].

Зазвичай цей прийом використовується мас-медіа для забезпечення довіри аудиторії, висвітлюючи однобоко деякі факти і вперто ігноруючи інші, не акцентуючи уваги на проблемних питаннях, що існують в самій політичній силі, яку представляє газета. Це типово для всіх партійних часописів району.

Не менш популярним прийомом є **використання стереотипів**, тобто сприйняття людьми певного соціального об’єкта в спрощеному вигляді.

Часопис “Позиция” публікує статтю “Партия регионов идет на выборы, чтобы победить”, в якій стверджує: “Оранжево-сердечная власть” развалила экономику, не выполнив популистских обещаний. “Украинский прорыв” превратился в “украинский провал”. Именно в этом – причина бед, обрушившихся на головы граждан” [2, с.8]. Представляється цілком природним відносити людей до певного “соціального типу”. Тому коли ЗМІ апелюють до таких понять, як “єврей”, “комуніст” або “оранжево-сердечная власть” вони мають на увазі не конкретну людину, а той образ, який склався у зв’язку із цим поняттям у свідомості людей і на який вже виробилася певна реакція.

Найцікавішим маніпуляційним прийомом, ми вважаємо **використання ефекту скандальності**.

В прикладі, який ми наводимо, маніпуляція є неумисною. В інформаційно-аналітичному тижневику “Істеблішмент”, тираж якої 13 242 екземпляри, розміщено публікацію “Закат оранжевой эпохи”: “Конференция запорожских “нашеукраинцев” превратилась в скандал... Страсти, кипевшие в зале и ставшие достоянием общественности, продемонстрировали, насколько слаб и недееспособен запорожский тыл Президента. Евгений Червоненко, руководивший съездом впервые, оказался плохо знаком с процедурным вопросом. Более подкованные в этом “нашеукраинцы” буквально заткнули своего лидера за пояс, наперегонки демонстрируя “протокольные” знания. ...к главному пункту о выборе делегатов на всеукраинский съезд “НУ” присутствующие требовали присоединить вопрос о составе партии и ее финансировании. С деньгами, как оказалось, в лагере “оранжевых” проблемы. Из зала то и дело выкрикивали вопросы, на которые, как признался Червоненко, у него нет ответов. Сам Червоненко сначала извинялся, потом оправдывался и наконец сообщил присутствующим, что терпение у него, как известно, слабое.

– Сейчас, когда на политической арене происходит парад иуд, нам нужно объединиться и выстоять. Да, мы знаем, сколько процентов наберем на выборах, но должны идти туда с гордо поднятой головой. Наша главная задача – удержатъ Президента, ведь сегодня даже ребенок знает, что Партии регионов и БЮТ верить нельзя. После трехчасовых пререканий и споров каждый из присутствующих в зале остался при своем мнении. Запорожская ячейка “НУ” сегодня как никогда демонстрирует свою слабость и неорганизованность” [16, с.5].

Підкреслимо також, що про обласну конференцію УСДП жодна газета не згадала.

Запорізькі журналісти застосовують і **прийом осміювання**. Не дивно, що він є найцікавішим для вивчення. Його сутність полягає у висміюванні як конкретних осіб, так і поглядів, ідей, програм різних організацій та об’єднань. Ефект дії даного прийому ґрунтується на тому, що при

осміюванні окремих висловлювань і елементів поведінки людини ініціюється жартівливе й несерйозне відношення до нього, що надалі поширюється й на інші його висловлення й погляди.

Умисною називаємо маніпуляцію, подану рупором Партії регіонів газетою “Позиция”, в якій відкрито висміюються можновладці. Причому, публікація має одночасно ознаки і аналітичної статті, і елементи памфлету, характерні художньо-публіцистичному викладенню. У тексті під заголовком “Брюссельская «капуста» для Президента” бачимо: “Может гарант обращение еще в начале сентября на камеру наговорил, и даже отдельным парламентариям и членам правительства пленочку продемонстрировал. А что, вполне возможно. И на всякий случай свалил от греха подальше в теплые края. И понеслась! Не успел Виктор Ющенко свой указ на сайт вывесить да в прессе опубликовать, а бютовцы уже суды обхаживают на предмет законности обнародованного главой государства документа. Плюс позже еще и в Центризберкоме засели, пока “самый гуманный в мире” не вынесет вердикт “посправедливее”. Судья Киевского окружного административного суда принял решение рассмотреть иск БЮТ, приостановил выполнение президентского указа и... тут же был уволен другим указом Виктора Андреевича... а сама инстанция была ликвидирована. Ничего не скажешь: простенько и со вкусом” [3, с.3].

В матеріалі “Страну замайданили” читаємо: “В понедельник, 13 октября СНБО обязал правительство выделить финансы на внеочередные выборы из резервного фонда и перечислить на счет ЦИК... “А Баба Яга – против”! [4, с.7].

Гумористично відреагували на політичну ситуацію в державі журналісти газети “Истеблишмент” в каламбурі “Политический Франкенштейн”: “Где-то отрезали, где-то добавили, где надо подправили, долбанули током – и новый парламент готов. Очевидно, таким франкенштейновским способом и будут формироваться политические силы для внеочередных выборов в парламент” [17, с.5].

На нашу думку, “веселі” маніпуляційні прийоми в період виборчої кампанії головним чином направлені на прибічників та молодіжну аудиторію. Остання через необхідність поєднувати навчання, роботу й активний відпочинок практично не має часу для серйозного й планомірного вивчення політичної ситуації. Тому в більшості випадків ця проблема вирішується шляхом сполучення приємного з корисним. Теоретично подібні засоби впливу (“жартівливі” та “скандальні”) мали б підвищувати ефективність сприйняття політичної інформації молодіжною аудиторією, а відтак і кількісно збільшувати їхню явку на виборчих дільницях, але, як показує практика, саме молодь є найпасивнішим електоратом, принаймні у запорізькому регіоні.

Не зважаючи на те, що об’єктом вивчення були запорізькі часописи, які вийшли протягом лише двох тижнів, ми з’ясували, що реципієнт безліч разів потрапляє під владу інформації, яка фактично спроможна змінити спосіб його життя.

Як показало дослідження, маніпуляційні можливості запорізьких ЗМІ активно розвиваються. Можемо константувати, що найрозповсюдженішими серед маніпуляційних прийомів є: однібічна подача інформації; авторські коментарі з елементами власної критики; вибіркова увага до фактів; супроводження матеріалу заголовком, що не відповідає змісту; використання зображального маніпулювання, так званої “спіралі замовчування”, стереотипів, ефекту скандальності, прийому осміювання. У ситуації використання засобами масової інформації різного роду маніпуляційних технологій єдиним виходом, на нашу думку, є уважне та виважене ставлення до інформації, вміле її використання. У більшості випадків мас-медіа мають комерційний характер: заробляють гроші, використовуючи і маніпуляційні технології.

Джерела та література

1. Бебик В. Базові засади політології. – К., 2000.
2. Гужва А. Партия регионов идет на выборы, чтобы победить // Позиция. – 2008. – 16 октября.
3. Коробец М. Брюссельская “капуста” для президента // Позиция. – 2008. – 16 октября.
4. Панова А. Страну “замайданили”... // Позиция. – 2008. – 16 октября.
5. Запорізька правда. – 2008. – 16 жовтня.
6. Запорізька Січ. – 2008. – 11 жовтня.
7. Верже. – 2008. – 16 октября.
8. Телекритика. – 2003. – 06 червня.
9. Консолидация нужна не ради выборов, а ради спасения экономики // Индустриальное Запорожье. – 2008. – 18 октября.
10. Романовичов Л. У нас, на щастя, не Америка... // Запорізька Січ. – 2008. – 21 жовтня.
11. Коробец М. Адреналин от Президента, или балансировка на лезвии ножа // Позиция. – 2008. – 23 октября.
12. Кто будет? // Искра. – 2008. – 23 октября.
13. “Об указах, технологиях, Блоке Ющенко, Балоге и Филадельфии, цене законов, продажности выборов и претендентах на пост Президента” // Белая стрела. – 2008. – 16 октября.
14. Выборы и кризис или консолидация // Горожанин. – 2008. – 23 октября.

15. Не нужно ставить опыты над народом! // Батьківщина. – 2008. – 16 жовтня.
16. Шахова Н. Закат оранжевой эпохи // Истеблишмент. – 2008. – 23 октября.
17. Чудновец Ю. Политический Франкенштейн // Истеблишмент. – 2008. – 16 октября.

Summary

The quantity and quality of manipulative methods in journalistic materials concerning “extra elections” to the Supreme Council of Ukraine in the light of eighteen most widespread newspapers of Zaporizhzhya issued in October 2008.

Л. В. Бойко-Бойчук

ІННОВАЦІЙНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСТАННІХ РОКІВ В УКРАЇНІ

Вивчення інноваційного потенціалу й інноваційного розвитку останні роки в Україні набуло значної актуальності з огляду як на пошук країною власної ефективної моделі трансформації, так і на необхідність наздогнати європейські держави розвитку. Сподівання представників значної частини академічної спільноти розв'язати проблему швидкого й ефективного виходу країни зі стану транзитивності покладаються на інноваційний шлях розвитку. Враховуючи це, ми ставимо собі за мету проаналізувати найбільш актуальні теми інноваційних досліджень в сучасній Україні останніх років через виконання таких завдань: вивчення публікацій вітчизняних науково-дослідних інститутів; аналіз матеріалів останніх конференцій; дослідження інноваційної політики сучасної України.

Серед наукових видань, присвячених інноваційній проблематиці, значне місце посідають монографії Інституту економіки і прогнозування НАНУ, Національного інституту стратегічних досліджень, Центру досліджень науково-практичного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАНУ, Раді з вивчення продуктивних сил (РВПС). Зокрема, академіки В. Геець і В. Семиноженко розглядають інноваційні перспективи України у контексті глобальних постіндустріальних трансформацій [1]. У своїй монографії В. Семиноженко пропонує програму реформ у науково-технічній і інноваційній системи України на 2005-2010 рр. [2] Окремо відзначимо монографію (А. Гальчинський, В. Геець, А. Кінах, В. Семиноженко [3]), в якій проаналізовано десятиріччя українських реформ, визначено стратегічні сценарії України за умов глобалізації і підкреслено значення “інноваційної платформи” для розвитку національної економіки.

Крім того, співробітниками Інституту економіки і прогнозування НАНУ останні роки видано низку колективних монографій по інноваційній тематиці, присвячених: соціогуманітарному аспекту інноваційно-технологічному розвитку економіки України [4]; системному аналізу інноваційної спрямованості корпоративного сектору економіки України [5]; інноваційному менеджменту як однієї з сучасних концепцій менеджменту [6]; інвестиційно-інноваційному механізму підвищення конкурентоспроможності економіки [7]; характерним особливостям інноваційної моделі розвитку економіки [8], а також окремі статті, наприклад, про результати соціологічних досліджень щодо ставлення до інновацій різних соціально-демографічних груп українського суспільства [9].

Низка публікацій Національного інституту стратегічних досліджень присвячена: проблемі здійснення державного регулювання інноваційної діяльності в Україні, у т.ч. головним особливостям та основним системним проблемам в інноваційній сфері [10, с.130-140]; стратегічним пріоритетам розвитку України, де серед іншого окреслюються проблеми впровадження інноваційної моделі економічного розвитку [11]; шляхам сприяння розвитку інноваційної сфери України (у т.ч. визначенню песимістичного й оптимістичного прогнозних сценаріїв вітчизняного інноваційного розвитку) [12, с.203-205]; напрямам інноваційного розвитку регіонів [13, с.126-128]; інноваційному розвитку регіонів як чиннику підвищення конкурентоспроможності (матеріали вказаних доповідей стали основою щорічних послань Президента України до ВРУ). Принагідно також відзначимо про існування Центру інвестиційно-інноваційних програм Національного інституту стратегічних досліджень.

Чільне місце серед академічних інституцій, представники якої займалися інноваційною проблематикою, належить Центру досліджень науково-практичного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАНУ. Так, у деяких номерах відомого міжнародного журналу “Наука та наукознавство” віднаходимо статті, наприклад, присвячені: новаціям у вищій освіті [14, с.107-112]; національній інноваційній моделі розвитку суспільства [15, с.3-6]; теоретичним засадам функціонування венчурного капіталу [16, с.12-21] тощо.

Наступною науковою установою, увага представників якої прикута до інноваційної тематики, є Рада з вивчення продуктивних сил НАНУ. Монографія, присвячена інноваційній парадигмі соціально-економічного розвитку України побачила світ 2006 р. [17, с.185].